

1. Kokouksen avaus, työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjantarkastajien valinta

Päätös: avattiin kokous, hyväksyttiin työjärjestys ja valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Katja Volkova ja Pia Rannikko.

2. Ajankohtaista eduskunnasta lasten ja nuorten koulupolun vahvistamiseksi

Kansanedustaja ja tuleva opetusministeri (1.12. alkaen) Jussi Saramo alusti eduskunnan ajankohtaisista hankkeista. Tavoitteena on päivittää opetusjärjestelmä tälle vuosikymmenelle ja taata, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Käytännössä oppivelvollisuus pidennetään 18 ikävuoteen ja laajennetaan toiselle asteelle. Taustalla on laajempi tavoite nostaa koulutus- ja osaamistasoa ja sen myötä työllisyysastetta. Uudistus tulee voimaan elokuussa 2021

Saramon mukaan oppivelvollisuuden pidentäminen on pohjoismaisen hyvinvointivaltion ytimessä. Tällä hetkellä vain 40 % perusasteen käyneistä nuorista työllistyy, ja luku on pienenemässä. Toisen asteen käyneistä työllistyy huomattavasti useampi eli 70 %. Uudistus maksaa 130 M € vuodessa, mutta se on nähtävä investointina, sillä syrjäytyminen työelämästä aiheuttaa todellisen kestävyysvajeen.

Myös koronapandemian jälkihoitoon suunnataan lisäresursseja varhaiskasvatuksesta lukioon ja ammatilliseen koulutukseen. Uudistuspakettiin kuuluu lukuisia toimenpiteitä. Toinen aste tulee maksuttomaksi ja kattaa oppikirjat, työvälineet, materiaalit, kokeet, koulukyydit, majoituksen ja matkakustannukset. Oppilaanohjausta tehostetaan 8.–9. luokilla, vaihtoehtoisia nivelvaiheen malleja tarjotaan ja saattaen vaihto tulee velvollisuudeksi myös kunnille ja kouluille. Oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämisohjelma tuo kunnille 24,3 miljoonaa euroa. Hallitus panostaa myös varhaiskasvatukseen.

Saramo totesi, että OECD-vertailussa oppimiserot Suomessa ovat kasvaneet viime vuosina erityisesti maahanmuuttajataustaisilla, ja eriytymisen katkaisemiseen pitää panostaa. Myös maahanmuuttajataustaisten siirtyminen korkeakoulutukseen on vähäisempää kuin muissa Pohjoismaissa – heistä vain 27 %:lla on korkeakoulututkinto. Hän totesi, että ongelma ei hoidu pelkästään rahalla, vaan myös opettajien koulutusta ja asenteita on parannettava.

Keskustelu: keskustelua heräsi mm. oppimisen inklusiosta ja sen resursoinnista, vieraskielisten oppilaiden ohjauksesta nivelvaiheessa ja opettajien ennakoasenteista, oppilashuollon erityiskysymyksistä, opettajakunnan moninaistamisen tarpeesta ja lisäkoulutuksesta. Todettiin, että Vantaan kaltaisten isojen kuntien haasteiden pitää kuulua myös eduskunnassa. Pohdittiin mahdollisuutta kehittää nuorille erilaisia oppimispolkuja luomalla yksi yhteinen toisen asteen polku, jossa ammattikoulu ja lukio on yhdistetty. Asia on kuitenkin poliittisesti herkkä, eikä sitä edistetä tällä hallituskaudella.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

3. Varian ajankohtaiset kuulumiset maahanmuuttajataustaisten nuorten tilanteesta

Suurin osa toiselle asteelle jatkavista maahanmuuttajataustaisista nuorista menee ammatilliseen koulutukseen. Vantaalla sitä tarjoaa Varia, jossa opiskelee yhteensä noin 4000 opiskelijaa, heistä vähän alle puolet muuta kuin suomea puhuvia. Kansallisuuksia on 47. Kuraattori Mervi Tulppo ja opinto-ohjaaja Eija Aronen avasivat ammatillisen koulutuksen rakennetta ja esittelivät Variaa sekä siellä opiskelevien nuorten tilannetta ja haasteita erityisesti maahanmuuttajataustaisten näkökulmasta. Esitys löytyy extranetistä.

Parin viime vuoden kuluessa on tapahtunut suuria muutoksia. Vuonna 2018 tullut uusi lainsäädäntö ja rankat ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkaukset ovat vaikuttaneet suuresti toimintakykyyn. Korona on osaltaan muuttanut toimintatapoja lisäten työelämäharjoittelua ja oppisopimuksia, luultavasti pysyvästi. Lainsäädäntöuudistuksen myötä tuli yksilöllinen polku eli jokaiselle laaditaan HOKS. Oppimispisteistä (180) on

tiukat vaatimukset, joiden tulee olla kokonaan kasassa ammattipätevyyden saamiseksi. Kaksoistutkintoja tehdään jo, mutta yhteneväinen polku lukion kanssa olisi hyvä idea.

Maahanmuuttajataustaisten kohdalla iso haaste on ollut opintoihin riittämätön suomenkielen taito. Kielitaitoa ei enää testata sisäänpääsyn yhteydessä, ja on käynyt ilmi, että taso vaihtelee suuresti eikä todistuksen numero aina vastaa todellista osaamista. Suomi toisena kielenä -opetusta tarvitaan huomattavan paljon enemmän, jotta opiskelijat pärjäisivät. Etenkin kulunut syksy on mennyt viime kevään oppimisvajetta paikattessa. Toinen iso ongelma on se, että oppimisen haasteen testit on tehty suomenkielisille eivätkä ne toimi vieraskielisille. Opiskelijalla voi olla kyse muusta oppimisen haasteesta, mutta siihen ei testissä pääse käsiksi.

Tulppo ja Aronen toivat esille ehdotuksia mahdollisuuksien tasaamiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi. Tarvitaan mm. eri kulttuureista tulevia ammattilaisia, maahanmuuttajille suunnattuja testejä, lisää resurssia S2-opetukseen, ammatillisen koulutuksen opetukseen ja tukipalveluihin. Lisäksi suomen kielen testeihin tarvitaan valtakunnalliset kriteerit. Nyt toista vuotta projektirahoituksella työskennelleet helposti lähestyttävät erityisnuorisotyöntekijät eli erkkarit ovat olleet iso apu opiskelijoiden tukemisessa. Pysyvyyttä kuitenkin tarvitaan.

Keskustelu: eniten osallistujia keskustelutti S2-opetus, sen puute, sekavuus ja seuraukset. Todettiin, että S2-opetusta on tarjolla aivan liian vähän, ja se johtaa viime kädessä opintojen keskeytymiseen. Todettiin, että ammatteja, joissa hyvää kielitaitoa tai teoriapohjaa ei tarvita, ei juuri enää ole. Ammattikoulussa on korkeat vaatimukset myös sen tähden, että opintojen pitää taata jatkokoulutuskelpoisuus. Kodin ja koulun yhteistyö jatkuu myös ammattikoulussa ja perheeseen otetaan yhteyttä kotitaustasta riippumatta tarvittaessa tulkkipalveluita apuna käyttäen.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Vamos Vantaan näkökulmia nuorten koulunkäyntiin ja opiskeluun

Diakonissalaitoksen Vamos-toiminnassa tuetaan erityisesti työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia 16-29 -vuotiaita. Vantaalla konsepti on vähän erilainen, ja täällä tuetaan maahanmuuttajataustaisia 7-vuotiaista eläkeikäisiin. Projektipäällikkö Maarit Lankinen-Kivimäki ja valmentaja Tiina Alanko kertoivat Vamos Vantaan toiminnasta ja avasivat asiakastyön ja Alangon opinnäytetyön pohjalta maahanmuuttajanuorten opintoihin liittyviä haasteita erityisesti toisella asteella. Kuultiin myös ratkaisuehdotuksia. Esitys löytyy extranetistä.

Vamoksella on Vantaalla kaksi hanketta, jotka toimivat Myyrössä. Eteenpäin-hankkeessa tuetaan peruskoululaisia ja heidän vanhempiaan. Movat-hankkeessa tuetaan yli 16-vuotiaita pääsemään koulutuksiin ja työelämään. Iso osa asiakkaista on somalin- ja arabiankielisiä, mutta kymmenkuntaa muutakin kieltä löytyy.

Vamoslaiset toivat esille tärkeitä havaintoja. Korona on vaikuttanut paljon asiakkaiden hyvinvointiin. Moni perhe on yksin, palvelut pirstaloituneet ja hajallaan. Tarvitaan palvelujen yhteistyötä, kulttuurisensitiivisiä palveluita ja palveluohjausta. Koululaiset tarvitsevat itsetuntemusta ja kaveritaitoja, vanhemmat mahdollisuuksia oppia suomea ja ylläpitää kielitaitoa. Yhä enemmän on tarvetta arabiankielisestä neuvonnasta.

Movat-hankkeessa valmentajana toimiva Tiina Alanko kertoi opinnäytetyöstään, jonka aiheena oli maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ammattiopinnoissa kohtaamat haasteet. Tutkimus tehtiin OPH:n rahoituksella MUN KAVERI -hankkeessa ja tuloksissa näkyi yhteneviä kohtia Varian puheenvuoroon, mutta täydennettynä nuorten äänillä. Aineisto koottiin ennen koronaa syksyllä 2019. Sen jälkeen monien opiskelijoiden tilanteet ovat vaikeutuneet ja tehtävät kasaantuneet. Tärkeänä huomiona Alanko mainitsi, että opiskelun siirtyminen digitaaliseen ympäristöön (Moodle) on kärjistänyt ongelmia, sillä digitekemisessä kuten tiedon etsimisessä, lukemisessa ja tekstin tuottamisessa kielitaito korostuu. Myös vaatimus itseohjautuvuudesta ja organisoituvuudesta on tuonut vaikeuksia (myös suomalaisille), samoin kulttuurierot ja erot pedagogiikassa.

Oma kenttensä ovat stressi ja mielenterveysongelmat, joita ei aina tunnisteta, eikä niihin siten osata hakea apua. Haastavinta on yksin tulleilla, joilla ei ole tukiverkkoja. Monet taloudellisista syistä töissä käyvät myös valitsevat polkuja, jotka pitkällä tähtäimellä eivät vie minnekään.

Vamoksessa näkyvä asiantuntija-avun puute ja palvelujen vaikea saavutettavuus. Avun olisi hyvä olla kokonaisvaltaista ja rinnalla kulkemista, esim. mentoriapua, sillä esikuvat ovat tärkeitä. Vamos tekee mielellään yhteistyötä Vantaan kanssa eri tavoin.

Keskustelussa nousi esille mm. tietojen saaminen ja ymmärrys suomalaisesta yhteiskunnasta. Todettiin, että opinto-ohjauksella on suuri merkitys samoin kuin omakielisillä palveluilla, jotka voivat olla hyviä kuten tienoo.fi tai joissa voi levitä myös harhaanjohtavaa tietoa kuten joissain Facebook-ryhmissä. Keskusteltiin myös siitä, miten palvelujärjestelmä tunnistaa maahanmuuttajien palvelutarpeen mielenterveysongelmien kohdalla. Asia huolestuttaa ja siihen pitäisi panostaa enemmän.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Ajankohtaista aikuisopiston maahanmuuttajaopetuksesta

Vantaan aikuisopisto on vastuussa aikuisten perusopetuksen järjestämisestä Vantaalla oppivelvollisuuden ylittäneille nuorille ja myös aikuisille, joilla on eri syistä heikko tai olematon koulupohja. Aikuisopiston maahanmuuttajakoulutuksen uusi päällikkö Auli Soinio kertoi aikuisopiston tarjonnasta maahanmuuttajille ja ns. myöhään tulleiden nuorten tilanteesta.

Aikuisten perusopetus soveltuu esim. yläkouluikäisinä tulleille, jotka eivät ehdi saada peruskoulutodistusta alle 17-vuotiaina tai joilla on jäänyt joku aine tekemättä. Vahva ajatus on ohjata opiskelijoita jatko-opintoihin. Myös muut heikossa asemassa olevat kohderyhmät yritetään ottaa huomioon mahdollisimman hyvin. Esimerkiksi kotona oleville vanhemmille järjestetään kotva-kursseja eli suomen kielen opetusta, johon voi ottaa lapsen mukaan.

Soinio nosti esille huolestuttavia ongelma- ja kehittämiskohteita aikuisten perusopetuksessa. Vantaalla suurin niistä on soveltuvan tilan puute (asia jota neuvottelukunnassa on ennenkin käsitelty). Syksyllä ei tilanpuutteen vuoksi voitu ottaa montaa uutta opiskelijaa koronan vuoksi, joten tänä vuonna opiskelijoita ollut vain 95. Kyselyitä tulee jatkuvasti, mutta ratkaisuna on ollut ohjaaminen muualle. Tärkeänä kehittämiskohteena on sellaisten rakenteiden luominen, joka mahdollistaisi riittävät tilat ja opetuksen kaikille tarvitseville. Ennakotietona keväällä olisi tulossa noin 40 opiskelijaa ja syksyllä noin 50, mutta rahaa on vain noin 20:lle. Vertailuna Espooseen Omniassa on 260 opiskelijaa ja uusia ryhmiä perustetaan tarvittaessa. Myös vantaalaisia opiskelee Espoossa.

Iso kysymys ja keskustelunaihe, jonka Soinio toi neuvottelukunnalle, onkin: lähdetäänkö kehittämään aikuisten perusopetusta vai pysytäänkö vanhassa mallissa? Tarvittaisiin ihan oma koulurakennus, joka on terve ja turvallinen.

Muita haasteita, joita Soinio toi esille, ovat mm. perheellisten opiskelijoiden toimeentulohuolet, jotka voivat haitata opiskelua sekä suuri tarve tukipalveluille. Myös oppivelvollisuuden pidentäminen ja nivelvaihe mietittyttävät, sillä asiasta ei ole tullut paljon tietoa, ja tähänastinen ratkaisu eli kymppiluokka ei ole paras vaihtoehto aikuisille.

Keskustelussa pureuduttiin rahoitukseen ja tilakysymykseen. Aikuisten perusopetus saa 100 % valtion tukea (noin 300 € per suoritettu kurssi), mutta raha ei tule suoraan oppilaitokselle. Neuvottelukunta yhtyi toiveeseen luoda aikuisten perusopetukselle rakenteet ja löytää sille riittävät tilat. Kokoukseen osallistunut apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand kannusti käynnistämään toimialan sisällä toimivan yhteistyön, jotta ensi syksyksi löydetään tilat, mahdollisesti kehittämällä tilojen yhteiskäyttöä. Rahoitus on enemmän poliittinen kysymys ja tulee poliitikoilta.

Budjettia ei voida kasvattaa, sillä toimialalla on kova säästövaade. Päätettiin ottaa neuvottelukuntana kantaa asiaan.

Päätös: keskusteltiin, päätettiin muotoilla kannanotto ja merkittiin tiedoksi.

6. Vantaan nuorisovaltuuston edustajien kommenttipuheenvuoro

Nuorisovaltuuston edustajat Noa Lindqvist ja Anni Juulia Tuomainen kommentoivat päivän teemaa kulttujen esitysten pohjalta. Anni Juulia kiitti teeman tarkastelua monesta näkökulmasta ja esitysten yhteen linkittymistä. Vamoksen näkökulma yhdisti asiakastyön ja ruohonjuuritason tiedon nostaen esille kielen merkityksen. Variaa hän kommentoi toteamalla monikulttuuriosaamisen ja lisäresurssien tarpeen. Hän pohti myös, voiko mediassa esillä ollut nuorten väkivaltaisuus johtua myös kielitaidon puutteesta ja siitä, ettei ymmärretä yhteiskuntaa.

Noa Lindqvist nosti esille tutun ongelman eli kotouttamistyön hankepohjaisuuden, joka aiheuttaa epävarmuutta jatkuvuudesta. Saramon puheenvuorosta hän totesi, että on panostettava nivelvaiheisiin ja puututtava ongelmiin entistä aikaisemmin ja ohjattava rahaa ennalta ehkäisyyn - maksuttomat materiaalit eivät pelasta vaan tarvitaan kaikkea muuta. Huhupuheiden sijaan tarvitaan faktatietoa kouluun ohjautumisessa.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

7. Kulttuuriseppä-raadin valinta

Kulttuuriseppä 2020 haku on meneillään. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnasta on vuosittain valittu kaksi jäsentä valintaraatiin. Valittiin neuvottelukunnan edustajat.

Päätös: päätettiin valita neuvottelukunnan edustajiksi Kulttuuriseppä-raatiin Riitta Salasto ja Arto Mieskolainen ja merkittiin päätös tiedoksi.

8. Tiedoksi merkittävät asiat

- Ratikan alueelliset yleisötilaisuudet (Länsimäki, Hakunila, Tikkurila ja Aviapolis) on sovittu järjestettäväksi 8., 9., 16. ja 17.12. Jos ratikan suunnittelu ja tilaisuudet kiinnostavat, tarkempaa tietoa löytyy 23.11. alkaen www.osallistuvavantaa.fi -sivustolta.

9. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Kokous päättyi klo 19.56. Seuraava ja vuoden viimeinen kokous pidetään 16.12.